

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

הדלקת נרות 16:04
צאת השבת 17:17
ר"ת 17:50

שיר ליום השבת

עיני לאה היו רכות מבכי, שהיו הבריות אומרים: שני בנים לרבקה, שתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן. ובאמת הזיווג של לאה היה עשוי. והיא כל כך בכתה על כך עד שנשרו ריסי עיניה! 'אמר רב הונא: קשה היא התפילה, שביטלה את הגזרה ולא עוד אלא שקדמה לאחותה'.

לא זו בלבד שקרעה את גזר הדין ולא נישאה לעשיו, אלא נפלה בחלקו של יעקב, וקדמה לאחותה, וזכתה להיות במערת המכפלה יחד אתו. כל כך הרבה ניתן לזכות בכח התפילה.

אבל פרט אחד לא ברור -

בגמרא אמרו: 'שהיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת: גדול מה מעשיו? איש רע. קטן מה מעשיו? איש תם וישר. והיתה בוכה'. אדם מהשורה ששומע על מועמד לנישואין, שהוא אדם רשע, גנב ושוודד, הוא בורח מיד ולא שואל עליו עוד. גם אם עשרים איש יאמרו אחרת - זה כבר לא יעזור. אתו הוא לא ישתדך! מדוע לאה עומדת כל יום בפרשת דרכים? היא כבר יודעת מי זה עשיו, והיא כבר בוכה על כך. ושוב למחרת - יושבת שם, מתעניינת, שומעת, ובוכה.

לשם מה כל זה?

לאה אמנו היתה צריכה לקרוע את גזר הדין, כיצד? על ידי הבכי. טבעם של בני אדם, שכאשר שומעים מקרה או שמועה קשה, אחרי שחלפו כמה ימים מתרגלים והכאב פוחת... פלונית שומעת שנגזר עליה להתחתן עם בחור מקולקל, לאט לאט היא מתרגלת לרעיון, מה אפשר לעשות, אין לה ברירה. היא מקווה שתצליח לשנות אותו. הרי שמענו על אנשים שחוזרים בתשובה...

לאה אמנו לא רצתה להירגע בשום פנים, גם לא רגע אחד.

היא יצאה כל יום מחדש לפרשת דברים. מדוע? כי בדרך כלל לכל אדם יש נוסח אחר, הבנה אחרת. כל אחד דיבר בסגנון שלו, אבל מכולם היא שמעה דבר אחד: אדם שפל וסמל הרשע! שמעה, והתפללה בהתחדשות. כל יום התחדשות בתפילה.

כזו נחישות. כזה רצון לקרוע את רוע הגזירה -

ולמה זכתה? ששה שבטים.

ואילו שבטים? כהונה, לווי, מלכות, תורה!

הכל היא תפסה בכח התפילה שלה!

מדוע רחל לא בכתה?

כי רחל יודעת שיעקב אבינו הוא הזיווג שלה, מה יש לה לבכות?

סיפר **רבי חזקיה מישקובסקי זצ"ל** על שני בחורים בישיבה:

האחד בעל כשרון, שכאשר הגיע לגיל השידוכים הציפו אותו מרוב הצעות ומרוב התחייבות לנדונייה גדולה.

ואילו השני, לא מוכשר באופן מיוחד, כמעט ולא מתעניינים בו.

הוא מתחיל לבכות ולהתפלל: מה קורה איתי, אף אחד לא מברר... הוא מכונן היטב בתפילות וכבר מבקש על כל החיים ועל זיווג הגון.

מתחנן להקב"ה עד שמגיע הזיווג על ידי התפילות.

ומה רואים בסוף?

הבחור בעל הכישרון שרדפו אחריו, ורק היה צריך להתפלל שיעזבו אותו, שוד ושבר... והאחר, שלא היה נראה ממציני הישיבה, שאף אחד לא הסתכל עליו - הקים משפחה לתפארת.

מדוע? כי אתה לא התפללת! היית בטוח בעצמך;

ואילו חברך התפלל מעומק הלב - וזכה!

(יחי ראובן)

מאורה של הפרשה

"ויצא יעקב מבאר שבע... ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש"

יעקב אבינו הולך לחרן, להקים משפחה ולייסד את בית ישראל. הוא עובר על פני השומרון, חוצה את עמק בית שאן, מעפיל בגליל, עולה לגולן, מגיע עד חרן--- ולפתע נזכר: רגע, עברתי על פני הר המוריה, מקום שהתפללו בו אבותי! איך לא עצרתי להתפלל בו?

החליט לשוב על עקבותיו. ואמרו חז"ל: ברגע שפנה לשוב - הכל קרה; הדרך קפצה לו, הר המוריה נעקר ממקומו ובה לקראתו, השמש שקעה שלא בעונתה, והוא זכה למחזה הסולם ולהבטחות הנצח הכלולות בו. הוי אומר: הכל תלוי בצעד הראשון!

רק תתחיל ללכת - ומן השמים יבואו לקראתך במידה גדושה!

לקח זה לימד **רבי צדקה חוצין זצ"ל**, ממעשה שארע בו עצמו:

מימיו לא החסיר רבי צדקה תפילת ותיקין עם שחר. אך פעם נקלע ללינת לילה בתל אביב. שאל את בעל האכסניה: "אמור נא לי, האם יש כאן בקרבת מקום, בית-כנסת שמתקיים בו מניין כותיקין?"

השיב הלה: "בקרבת מקום אין, רק בריחוק מקום, מהלך שעה תמימה!"

הוי אומר לקום בעוד לילה ולצעוד שעה בעיר לא מוכרת, בחשיכה!

אבל רוחו של הרב לא נפלה בו. "לא נורא, אשכים שעה מוקדם יותר!"

עשה כן, קם באשמורת הבוקר, נטל את טליתו ותפיליו ויצא לבדו אל הרחוב החשוך, האפל והזר לו, והחל ללכת. והנה אור קלוש בוקע מרחוק. התקרב, וראה שזהו בית כנסת - בית כנסת על שם הגר"א, ברחוב הירקון, והוא פתוח בשעה זו של הלילה. נכנס פנימה, ומצא אנשים לומדים.

שאל: "אימתי מתפללים כאן?" וענו לו: "בעוד שעה, תפילת ותיקין!"

שמח רבי צדקה שמחה גדולה, ואמר: "ראו והתבוננו! היצר הרע ביקש להכשילני, והשכיח ממארחי את העובדה כי בסמוך לביתו מתקיים מניין כותיקין. ואולם, אך התגברתי ויצאתי - ומיד נקרה בית הכנסת לקראתי!"

והרי עיקרון זה חייב להדריך את כולנו, כל אחד ואחד.

הקושי הוא רק למראית עין, ורק בצעד הראשון.

נעשה את הצעד הראשון - ויעזרונו מן השמים לאין שעור!

(מ. השבוע)

נקודה למחשבה

סיפורי התורה הם הנחיות בבחינת "מעשי אבות סימן לבנים".

לשם מה לנו לדעת שרחל החלפה בלאה, אם לא כדי ללמוד מאבינו יעקב כיצד מגיבים לאדם שהיפר תנאי מפורש, הדרך הקלה היא להתעלם, ולשתוק. קשה שבעתיים לפנות אליו בריון, ולתת לו לתרץ עצמו באיפוק! **הצדיק רבי רפאל מברשד זצ"ל** מחבב היה כל דבר מארץ הקודש.

פעם שלחו לו אנשי שלומו ריעת צמר שנטוונה מראשית הגז' של כבשים מארץ הקודש. כה יקר היה בעיניו האריג, עד שקרא לחייט וביקשו שיתפור לו 'טלית קטן' אותו ילבש תמיד, ולא ימוש זכרון ארץ הקודש מנגד עיניו. גזר החייט את האריג, תפר לו אימרה, וקיפלו כדי לגזור במרכזו את בית הצוואר. אך, אבוי, בטעות קיפלו פעם אחת יותר מדי, ובמקום חור אחד במרכז נוצרו שני חורים, האחד בדרום והאחד בצפון...

רועד החזיר את האריג היקר, במבוכה סח את שאירע, ברגשי אשמה.

להפתעתו, נהרו פני הצדיק ואמר: "ודאי! כך צריך היה, ואין כאן טעות! אריג זה ראוי שיהיו לו שני חורים: האחד כדי להכניס בו את הראש, ככל 'טלית קטן', והשני, כדי לראות האם רפאל יכעס..."

(מעין השבוע)

נא לשמור על קדושת הגליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה ברו"ב: יודסת העלון נעה שלו. מש' מרצי. מש' אזולאי. מש' פנחס. מש' כהן. מש' רענן. מש' יונה **זיווג הגון:** חביבה אביבה בת קמינה מונט. אורית יהודית בת מרים דבורה פנינה. הודיה אסתר בת לאה שרה אורית בת לאה. **רפ"ש:** תהילה בת שונמית. מלכה בת נעמי. מלכה בת רבקה. אפרת בת צביה **לע"נ:** הגר"ע יוסף בן גורניה ז"ל. אליהו ז"ל בן אסנת תחי'. ברוך נאג"י בן נעימה ז"ל. מרדכי בן ביקסה ז"ל

ברכת שבת שלום!

עריכה: משפחת שמעיה

לעיני אבינו ה"ר אילן סכח בן סניורה ז"ל

להקדשת העלון ולהשתתפות בהפצתו: 054-8403899

דין בישול אחר בישול בשבת

דעת מרן

⊗ תבשיל יבש (כגון שניצל, דג מטוגן, אורז וכדומה):
 אין בישול אחר בישול, בתנאי שהתבשיל נתבשל כל צורכו, ואפילו שעכשיו מצטמק ויפה לו. ומותר לחממו בשבת על גבי פלטה חשמלית או על כירה מכוסה.
 ⊗ דבר לח (כגון מרק, רוטב שעומד בכלי נפרד וכדומה):
 ברגע שהנוזל הצטנן פחות מדרגת חום של יד סולדת בו (45 מעלות - שזו דרגת חום שאדם מתרחק מהתבשיל מחמת חומו), יש בו משום בישול, ואסור להחזירו לפלטה.
 ⊗ תבשיל שיש בו מעט רוטב (כגון דגים ברוטב), ונצטנן: לדעת ה'אור לציון', יש בו בישול, ואסור לחממו בשבת.
 לדעת ה'חזון עובדיה', דינו כדבר יבש, ומעיקר הדין מותר להניחו על הפלטה. והמחמיר תבוא עליו ברכה.
 הגדרת 'מעט רוטב': כל שלא ניכר לעין בהבטה. כלומר, כשאדם מסתכל על התבשיל הוא אומר שהתבשיל יבש.
 ⊗ בשר שיש בו שומן שהתבשל כל צרכו לפני שבת, ונקרש: מותר לחממו. ואם רובו קרוש, נכון להחמיר.

דעת הרמ"א

⊗ תבשיל יבש (כגון שניצל, אורז, דג מטוגן וכדומה):
 אין בישול אחר בישול, ומותר לחממו בשבת. אך זאת בתנאי שהתבשיל מבושל כל צורכו, ובתנאי שלא מניחו ישירות על הפלטה אלא על גבי מיחם או קדירה העומדת על הפלטה. ואפילו אם יגיע לדרגת חום של יד סולדת.
 ⊗ דבר לח (כגון מרק, רוטב שעומד בכלי נפרד וכדומה):
 אם לא נצטנן לגמרי מותר לחממו שנית.
 ואם הצטנן לגמרי אסור לחממו שנית, ואף אסור להחזירו לסיר שבו מרק חם, גם אם הסיר לא יוחזר לאש.
 ⊗ מאכל פושר נחשב כצונן.
 לפיכך, אם הוא דבר יבש, מותר לחממו על גבי המיחם, ואם הוא דבר לח אסור לחממו.
 הגדרת 'מאכל פושר': שאנשים רואים אותו כפושר ולא כחם.
 ⊗ תבשיל שיש בו מעט רוטב (כגון דגים ברוטב), ונצטנן:
 אם כמות הרוטב גדולה ועומדת בפני עצמה אסור לחממו, ואם הרוטב רק מלפף את המוצק וטפל לו - דינו כדבר יבש.
 ⊗ בשר שיש בו שומן שהתבשל כל צרכו לפני שבת, ונקרש: יש מחלוקת אם מותר לחממו.

דין אפיה אחר אפיה בשבת

כגון: חימום עוף אפוי או מאפה (חלה, עוגה) על גבי הפלטה. דעת מרן: אין בישול אחר אפיה, ומותר להניחם על הפלטה. דעת הרמ"א: עדיף לא לחממם ישירות על גבי הפלטה, ובד"כ יש להניחם על גבי מיחם או קדירה המונחת על האש.

דין בישול אחר אפיה בשבת

כגון: טבילת עוגיה בכוס תה, הוספת לחם לצלחת מרק, הכנסת עוף אפוי לסיר מרק לאחר שהורד מהאש. דעת מרן: אין בישול אחר אפיה, ומותר. דעת הרמ"א: יש בישול אחר אפיה, ומותר רק בכלי שלישי. דהיינו - סיר מרק שהורד מהפלטה (כלי ראשון), הועבר לקערת הגשה (כלי שני), ונמזג לצלחת אישית (כלי שלישי).
 ⊗ שקדי מרק ואטריות קניות הינן מטוגנות בשמן עמוק ודינן כמבושל, ומותר להוסיפם לסיר המרק לאחר שהורד מהאש.
 ⊗ הסוכר והמלח הינם מבושלים, ומותר לזרותם בכלי ראשון שהורד מהאש. דהיינו: סיר שהורד מהאש או כוס תה (כלי שני).
 ⊗ קפה נמס, קפה מגורען ותה נמס - הינם מבושלים, ולאחר הבישול עוברים תהליך יבוש בחום, ויש לחשוש לאפיה. קפה טחון, קקאו ושוקו - הינם קלויים, ודינם כאפויים. לכן: דעת מרן: מותר להכניסם לכוס מים רותחים. דהיינו כלי שני. דעת הרמ"א: יש להחמיר להכניסם רק לכלי שלישי. דהיינו: למזוג מים מהמיחם (כלי ראשון) לכוס (כלי שני), ולהעבירה לכוס נוספת (כלי שלישי). ואפשר לשים קפה לפני המים. (אור ההלכה)

ללאה נולדים בזה אחר זה ראובן, שמעון, לוי ויהודה; ורחל עקרה. אין לתאר הרגשתה. "מתה אנוכי" אמרה. ממנה למדו שמי שאין לו בנים חשוב כמת. הולך ראובן בימי קציר חיטים ומוצא דודאים, סגולה להריון. הביאם לאמו לאה, ורחל מבקשת: "תני נא לי מדודאי בנך". לא את כולם, את מקצתם. 'כי אין דרך ארץ לבקש כל אחד לחברו, אפילו הוא נצרך יותר ממנו'. "ותאמר לה: המעט קחתך את אישי, ולקחת גם את דודאי בני?!" נקל לשער את תדהמת רחל: האם היא לקח את בעלה של לאה?! הלא בה רצה מלכתחילה, ועבורה עבד שבע שנים, ומסר לה סימנים שאביה לא יחליפה. וכשזמם לבן להביא את לאה במקומה חסה עליה שלא תבוש כשתשאל אודותם ולא תדע, ומסרתם ללאה, וכך איפשרה ללאה להיות לאשת יעקב.

וכעת טוענת לאה שהיא זו שלקחה את בעלה?! ומה ענתה רחל? מאומה. הבליגה.

הציעה לרכוש את הדודאים במחיר היקר ביותר בעבורה. למה, מדוע לא ענתה?! כי לא מזכירים מעשה טוב, לא מאותתים שהשני חייב לנו הכרת הטוב. לא מוכרים מעשה טוב בפרוטות! שומרים את שכרן, בשלמות!

הרן שך זצ"ל, באחרית ימיו, רעד. גנח ושאל: "במה אני בא לעולם העליון?!" תמוה.

כשחזר ושאל בשברון לב, ענהו **רבי חנניה צ'ולק**:

"מה פרוש 'במה', בשבעים שנות הרבצת תורה!" דורות של תלמידים, אלפים שהעמיד על רגליהם בעומק העיון ובסברא ישרה! "אה", הפטיר. אין זה כלום.

הוסיף הרב צ'ולק: "בסדרת ספרי 'אבי עזרי' על הרמב"ם", על כל מהדורותיה! "אה", אין זה כלום!

"למה?!?" הזדעק הרב צ'ולק. למי יש כזה יבול מבורך, בתורתו שבעל-פה ובתורתו שבכתב?!

"הלא תבין", הסביר לו בנועם. "עבור כל זה קיבלתי כבוד. ולעלות למרום עם מעשה שקיבלו עליו כבוד, זה כמו לעלות לאוטובוס ולהציג בפני הנהג כרטיסיה מנוקבת..."

לא מובן. בגלל קורטוב הכבוד, מפסידים גן עדן נצחי?! אכן כן, מכרו בפרוטות...

ומה אנו מתפעלים, "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקייע" - אנו גומלים למישהו טובה, והוא מודה לנו נרגשות. ממהרים אנו להסות ומצטנעים בענווה: "אתה לא צריך להודות לי, זה כלום" --- מעניקים משהו והוא מבקש לשלם לנו, ואנו מוותרים ברוחב לב: לא צריך, זה שלך, שכח מזה. איזו נדיבות.

וזה לא משום שאנו צנועים כל כך, ונדיבים רחבי לב - פשוט, איננו מוכרים מעשה טוב בפרוטות!

לא נסכים שיביע הכרת הטוב בכמה מילות תודה, ויגמור חשבון. שישלם כמה פרוטות, וירגיש שפרע חוב -

רוצים שירגיש שעדיין חייב הוא הכרת הטוב במלואה. שיהיה אסיר תודה, במאסר עולם...

(הגדת)

"עם לבן גרתי"

רש"י: 'ותר' יג מצוות שמרתי'.

כיצד הצליח יעקב לשמור את כל התורה כולה בבית לבן? הוא משיב לנו על כך, וחושף בפנינו את סוד הצלחתו:

"ויהי לי שור וחמור" - לבן היה בעיני כמו "שור וחמור"! זו היתה התייחסותי אליו!

וכשההתייחסות היא כזו - לא מושפעים לרעה!

משל למה הדבר דומה?

לאדם שעבד עשרים שנה ברפת שוורים, או באורוות חמורים. האם הוא יתחיל ללכת על ארבע? בוודאי לא!

מדוע? כי כל בר דעת מבין שמשור או מחמור לא לומדים הנהגות והליכות! אדם שנאלץ לשהות בחברה רעה צריך להתייחס אליה כאל חמורים!

זה ייתן לו כוחות לעשות את ההפרדה המוחלטת בינו לבינם.

הוא - חמור; אני - בן אדם!

(יחי ראובן)

"ויחלום, והנה סולם מוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה. והנה מלאכי א-לוקים עולם ויורדים בו. והנה ד' ניצב עליו".

פרשו רבותינו ז"ל: ויחלום, והנה - הוא עצמו - נדמה ונמשל כאן לסולם. סולם המוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה. ומלאכי א-לוקים עולים ויורדים בו - ביעקב אבינו, ובכל אדם! 'העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד' - אלו המלאכים העולים, והמעלים עימם את האדם לשמי מרום. 'העובר עבירה אחת קונה לו קטגור אחד' - אלו המלאכים היורדים, ומדרדרים את האדם לשאול תחתיה, חלילה.

האדם, כמוהו כסולם. עשוי שלבים שלבים, אין סוף מדרגות. יכול להתעלות מעלה, לחם המעלות. לפסגות בל ישועור, שהוא עצמו אינו מעלה בדעתו! עולמות של אור וזוהר יפתחו לפניו, מעיינות של הבנות.

כאשר בני ישראל זכו לאכול מהמן, הלחם הרוחני שירד מן שמים, כתוב: "ויאמרו איש אל אחיו מן הוא". פרשו: הם התעלו והזדככו עד שאיש לא הכיר עוד את חברו, ושאל: מי הוא זה?...

חטא האדם, התבוסס ברפש, שקע בתהום - ידע, שלא ננעלו שערי תשובה, שגם במקום רבצו ימצא את הסולם שרגליו מוצבות ארצה, יורדות אליו כמושיטות חבל הצלה, אמצעי חילוץ; יעלה בו - וכבר אחר הוא, בעולם אחר, עם מחשבות אחרות ומושגים אחרים. איך כותב הרמב"ם: "מדרכי התשובה... משנה את שמו. כלומר: אני אחר, ואיני אותו האיש שעשה אותם המעשים!"

מעשה בדוקטור גרדיה, רופאו האישי של מלך פרוסיה, שנפגעים מאישיותו של המגיד הגדול ממזריטש זצ"ל. זנח את משרתו ושינה אורחות חייו, והפך לבעל תשובה ולבעל מדרגה.

פעם, בתקופה הראשונה להיותו בעל תשובה, בא לפני רבו ואמר: "מה אעשה, רבי, והמחשבות מאז רודפות אותי, מטרידות ומענות... ככל שאני מנסה, איני מצליח להיפטר מהן". אמר לו: "בוא ואספר לך מעשה".

מעשה ביהודי שהיה לו פונדק, מסבאה לאיכרי הגויים. היו משתכרים מקללים ומתכתשים, מזהמים ומטנפים. מטרידים את בעל הפונדק ובני ביתו עד לאור היום. אמר היהודי בלב: מה לי ולצרה זו? החליט להסיר את הפונדק לחנות מכולת. פרנסה מהוגנת ומכובדת, בעלת שעות פתיחה וסגירה.

הכפריים נדהמו מצעדו, התקוממות, רטנו; וקיבלו את הדין. לילה אחד, לאחר חצות, נחרדו הפונדקאי ובני משפחתו מדפיקות רמות על הדלת, בעיטות וצרחות. "מי שם?", שאל בחרדה.

"פתח מושקה, פתח, זה אני, איוון!" ענה הקול הניחר. "מה רצונך, איוון, בשעה זו?" תמה. "לשתות", ענה הגוי שהיה בגילופין. "איזו חוצפה היא זו, לסגור מסבאה מבעוד לילה!"

רגיל היה לבוא לשתות כאן, ואף עתה נשאווה רגליו לכאן...

נו, סיים המגיד ממזריטש את סיפורו, מה ענה לו היהודי? הוא אמר: "טעית בכתובת, איוון. פעם אמנם היתה זו מסבאה, אך היום אין זו אלא חנות מכולת מהוגנת...". כן בני, תאמר גם למחשבות המתדפקות על דלתך מתוך הרגל: "טעיתם בכתובת, אני אחר..."

אבל יש לנו להבין ולדעת מה הם שלבי הסולם. על מה עולים, וכיצד מתעלים?

לרבותינו יש על כך תשובה: "סלם" גימטריא "סיני". במילים אחרות: מתן תורה. זה הסולם, ואין בלתי!

עוד שיעור תורה - ועלינו עוד שלב בסולם. ואחרים אנחנו: זכים יותר, מעודנים יותר, שלווים ורגועים יותר. טובים יותר!

(ההדגת)

"ויען יעקב... מה פשעי ומה חטאתי.."

יעקב אבינו לא צועק על לבן שרדף אחריו, הוא מדבר מנהמת לבו הכואב, דיבורים 'חלשים'. "כי מיששת את כל כלי, מה מצאת (באמתחתי) מכל כלי ביתך? שים כה נגד אחי ואחיר ויכוחו בין שנינו". הקדושה והטהרה מול הטומאה גדולה ביותר!

מספרים על רבי יוסף-חיים זוננפלד זצ"ל, שפעם ישב בדיון, ופסק לרעת יהודי מסוים שהיה איש אלים.

בערב הגיע האיש לבית הרב ואמר לו: "כבוד הרב, אני חושב שטעית בפסק. אני מציע שתלמד פעם נוספת את הסוגיה ואז תראה שאני צודק". אומר לו ר' יוסף חיים: "לא טעית, זה הפסק!"

"אני חושב שבכל זאת טעית, אולי כדאי שתחשוב עוד פעם". "לא, אין לי מה לחשוב. הפסק אמת והנך מתבקש לשלם את חובך מידי!" ההוא ראה שבטובות זה לא ילך. פתח את פיו ונתן שאגה: "כבוד הרב! אם עד הבוקר לא תחזור בך מהפסק - לא יישאר בכל הבית חלון אחד שלם!" רבי יוסף חיים קם מהמקום, ואמר בפנים חמורות: "ואתה חושב שאשתוק על כך?!" ההוא איבד את בטחונו העצמי. הוא ידע כי לרבי יוסף חיים יש אישור מטעם המנדט האנגלי לשמש כדיין, ובאפשרותו להכניס אותו לכלא. שאל אפוא בחשש: "מה הרב יעשה?" "לא אשב בשקט! אם אתה תשבור את החלונות - אקרא לזגג והוא יתקן אותם..!"

יעקב אבינו כועס, אבל כל טענותיו נאמרות מלב כואב: "מה פשעי ומה חטאתי". אומרים חז"ל: במשך עשרים שנה גר יעקב אצל חמיו, ולא נמצא ברשותו אפילו כפית אחת שהילד לקח בטעות כשגמר לאכול. שום דבר! ויעקב ממשיך: "זה לי עשרים שנה בביתך ועבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך, ותחלף את משכורתי עשרת מונים". כל אחד שקורא את הדברים ממש מתרגש, עד כדי דמעות!

ומה עונה לבן על כך הטענות הנ"ל? "ויען לבן" - מה אמרת? יש לך טענות? ברצוני לומר לך משהו: "הבנות - בנותי, והבנים - בני, והצאן - צאני, וכל אשר אתה רואה - לי הוא" ותגיד תודה שאתה עוד נושם!... מי אתה בכלל שתדבר?

והוא ממשיך: "לכה נכרתה ברית אני ואתה והיה לעד ביני ובינך" אתה מסכים? "וייקח יעקב אבן וירימה מצבה" - יעקב לקח את האבן, ואומר לבניו "ליקטו אבנים" ואכן יעקב ובניו מצביים גל אבנים. "ויאמר לבן ליעקב הנה הגל הזה אשר יריתי ביני ובינך". לא יאומן כי יסופר!

היה פעם רמאי שאמר לו: "אם תאמר שקר, מיד על המקום - תקבל עשרה שקלים". אמר להם: "הבטחתם עשרים..."

בני יעקב עוד לא הספיקו אפילו לנגב את הזעה מהידיים אחרי המאמץ של הקמת המצבה, ולבן כבר אומר את השקר הבא: "אשר יריתי" - אני, לא אתם. איך יתכן כדבר הזה?

במשך עשרים שנה חי יעקב אבינו בבית אחד עם שקן ונוכל. איש רע מעללים שאין מילים לתאר את רשעותו - ואפילו פעם אחת הוא אינו מתרגז. איך?? טמון כאן סוד אחד, נפלא עד מאד:

"אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו, הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים".

מי שמאמין בכך באמת - יודע שלבן לא יכול לגנוב או לקחת ממנו דבר. אם הקב"ה גזר שיהיה לו - יהיה לו, ואם לא - לבן ייקח זאת, אבל לבן אינו אלא כ'בובה' בתאטרון בובות, והבורא יתברך הוא ה'מושך בחושים' מלמעלה ומנווט אותו כפי שגזרה חכמתו יתברך.

ממילא, אמר יעקב, מדוע שאתרגז על לבן? כלב שמרביצים לו עם מקל מתנפל מיד על המקל, הוא לא יודע שיש מאחוריו אדם; מי שמנהל את העולם זה הקב"ה. אתו צריך להסתדר. הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

בנביא מסופר על דוד המלך שברח מאבשלום בנו. יצא לקראתו שמעי בן גרא שהיה ראש הסנהדרין, וקילל אותו.

אבישי, שר צבא דוד אומר למלך: "למה יקלל את אדוני המלך? אסירה את ראשו". דינו של שמעי הוא מוות כדון מורד במלכות.

ומה עונה על כך אדונו דוד? "ד' אמר לו קלל את דוד, ומי יאמר מדוע עשית כן".

וכי אינכם מבינים שזה לא הוא מקלל אלא ד' אמר לו לקלל, והרי הוא עשה עושה ויעשה את כל המעשים, אתו צריכים להסתדר. אם נעשה תשובה - הקב"ה לא יאמר לו לקלל!

הקב"ה הוא 'בעל הבית' היחיד בעולם. אם נמצא חן בעיניו - הכל יראה אחרת. לכן יעקב אבינו לא רואה שום סיבה להתרכז על לבן.

הרי מדוע אנשים עצבניים. כי סבורים הם ש"כסף וזהב מעשה ידי אדם", חושבים שאת הכסף מרוויחים במעשי ידיהם וגם מפסידים אותו כך. לכן הם כועסים. אבל באמת אין על מי להתרגז, כי הקב"ה - הוא זה הנותן כסף לאדם והוא גם נוטלו ממנו כשצריך, כי רק הוא עושה עושה ויעשה לכל המעשים.

(ומתוק האור)

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש"

למה צריך היה לפרט ולומר: "לחם לאכול ובגד ללבוש", די היה לומר "ונתן לי לחם ובגד"? אלא, לפעמים יש לאדם אוכל בשפע, אך הוא אינו יכול לגעת באוכל, כגון שהוא חולה ואסור לו להכניס מאומה לפיו. ולפעמים יש לאדם מלבושי פאר אך הוא אינו יכול להתלבש. לכן פירט יעקב וביקש "לחם לאכול ובגד ללבוש".

(יחי ראובן)

הפתגם השנון

הקב"ה לא הביא איתו זה לפה, כדי לנשוף איתו.

מדוע ה"סיר" הוא סמל השלום?

רבי שלמה גולדשטוף זצ"ל סיפר: פעם אחת התפנה **הגאון מטשבין** - **רבי דב בעריש ויינפלד זצ"ל**, לעסוק בהשכנת שלום בין שני צדדים יריבים, כשהוא אומר לחתנו: "יודע אני מראש כי הדבר יגרום לי עלבונות, ייסורים ועוגמת נפש מרובה. אלא מאי - אפילו על מנת כן!" והוסיף בבדיחותא: "חז"ל אומרים: 'הרואה סיר בחלום יצפה לשלום'. הסיר הוא סמל השלום, מפני שיוצר הרמוניה בין שני נגידים יריבים: אש (מלמטה) ומים (שבתוכו). ומה שכן מקבל הסיר? הוא מתלכלך בפיח ופניו משחירים..."

עלה נעלה

יעקב אבינו חולם "והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי א-לוקים עולים ויורדים בו". והדבר תמוה: הלא המלאכים מלאכי מרום, ובתחילה יורדים ואחר כך עולים. ומדוע הקדים הכתוב לומר "עולים" לפני "היורדים"? אמר רבי שמעון בר יוחאי משום רבי מאיר זצ"ל: באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר: 'שמא חס ושלום כשם שלאלו ירידה אף לי כן?' אמר לו הקב"ה: "ואתה אל תירא", 'אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית'. לא האמין, ולא עלה. אמר לו הקב"ה: 'אילו האמנת ועלית, לא ירדת עוד; ועכשיו שלא האמנת ולא עלית - עתידים בניך שיהיו משתעבדין בהם ארבע מלכויות'. אין לנו מושג ב"לא האמין ולא עלה" של יעקב אבינו - אבל יש לנו, ועוד איך יש לנו מושג, ב"לא האמין ולא עלה" של כל אחד מאתנו. כמה הזדמנויות להתעלות נקרו לפנינו, ועוד יקרו לפנינו - הזדמנויות של: "אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית", של: "ואתה אל תירא" - ובכן, מה שהיה היה. מעתה ואילך, נראה לנצל ההזדמנויות! כי זאת עלינו לדעת - שהזמן רצוף בחלונות הזדמנויות, ואם אין מנצלים אותם הרי הם נסגרים!

(והגדת)

לאחר מספר דקות התקרבותי אל המים בצליעה, ותחושת מתח אפפה אותי, כשהבחנתי בשני בני רצים לקראתי ומספרים בשברי אותיות על שרוליק שרצה להיכנס עמוק יותר, ואיננו. התחלתי לסרוק במבטי את המים, אחוז בהלה, מבחין בכתם ירוק המתנועע על הגלים, נאבק בחוסר אונים בידיו, כמעט נבלע בין הגלים. המציל השליך מעל רגליו את כפכפי העץ, זינק לסירת ההצלה, הדף אותה אל המים והחל חותר בתנועות מהירות לכיוונו. הוא היה זריז, אך המים היו אימתניים והגלים גבוהים. חששתי מן הגרוע מכל. המציל פילס דרכו בין הגלים, גומא במהירות את המרחק בינו לבין הילד המפרפר, ומרים אותו בתנופה אל סירתו. קולות המהומה ואנחות הרווחה נשמעו היטב על החוף, ובליל קולות לוו את הילד שהוטל חסר הכרה על החוף: "תרגיל היימליך!" "הנשמה מפה לפה" "תזעיקו אמבולנס!!"..." קול סמכותי ובטוח ביקש לעבור אל הילד, בעודו מסביר שהוא רופא. הקהל פינה מעבר ובלי לבזבז רגע החל הלה בפעולות החייאה. יהודי בגיל העמידה, עטור זקן ולראשו כיפה שחורה. דקות ארוכות טיפל בשרוליק, עד שפרץ מפיו זרם מים והוא החל להשתעל ולהשתנק, מתנשם בכבדות ומנסה לשאוף אויר צח, עד שהגיעו כוחות הצלה ופינו אותו לבית חולים. היו אלו דקות קריטיות של הצלת חיים כפשוטו. מיהרתי ללוות את בני בצליעה, מודה לד' על הנס העצום שחולל לנו. למחרת בבוקר הגיע לבקרינו בבית החולים אותו אלמוני יקר שהציל את חיי בני. הודיתי לו בהתרגשות עצומה, לא יודע כיצד לבטא את הערכתי ותודתי הכבירה על החסד שגמל עמנו. "האינך מזהה אותי?" שאל תוך הסרת המשקפיים והסתרת הזקן. היה זה ד"ר לזרוביץ'. אותו אורטופד שטיפל בי במסירות לפני שנים. חזותו השתנתה לבלי היכר והוא נראה כיהודי חרדי לכל דבר. שוחחנו ארוכות. הוא הודה לי על השיחות שניהלנו במשך הטיפולים הארוכים שעברתי, וסיפר על תשוקתו העזה שהתעוררה בעקבותיהם, עד שוויתר על חיי ריקנות לטובת חיי נצח, תוכן ומשמעות, וחולל את השינוי העצום בחיי. "הצלתי את חיי בנך, ובאותה מידה הצלת אתה את חיי!" ליתר דיוק, התורה שמרה והצילה את שנינו..."

מהי חוליה בשרשרת? מן טבעת עגולה, עשויה לרוב מיקשה אחת והיא מקושרת ומקשרת. החיים הינם שרשרת ענקית של חוליות המקשרות אירועים ואנשים. ולעיתים, אנו זוכים לראות נקודת חיבור זעירה, המזכירה לנו לאיזה ידיים גדולות אנו קשורים.

זה החל בחצייה תמימה של כביש סואן, בתקווה להספיק להגיע לצד השני בשלום; שהסתיימה בחריקת בלמים, צרחות ושקט, אמבולנסים, בית חולים, והודיה מעומק הלב על כל נשימה ונשימה, אליה התלוו טעמים של יסורים, וגרוע מכל, רישומיה על כף הרגל השמאלית.

באחד הבקרים התיישבתי במיטתי ופניתי אל מקור הכוחות בלב נשבר, בתפילת 'שמונה עשרה' הזדקפתי מעט ושקעתי בתפילה. כשקבוצת רופאים נכנסה לחדר, הבחינו כי אני באמצע תפילה והבטיחו לשוב מאוחר יותר.

לאחר מספר דקות הופיעו בחדרי, בדקו את כף רגלי, ערכו ביקורת שגרתית ועזבו את החדר, מלבד אחד מהם, שנותר עמי.

"שמי ד"ר לזרוביץ', מנתח אורטופדי. בתקופה הקרובה נעבוד יחד על מנת לשקם את כף רגלך" פנה אלי, בעודו מעסה את רגלי. "אם אפשר לשאול, במה עסקת כשנכנסנו הנה בפעם הראשונה?"

"התפללתי", השבתי בנימה יגעה, חסר כח למאבקים ושיחות בענייני דת. הלה לא הסתפק בכך, ורצה לשמוע עוד, לחקור ולהתעניין.

סיפרתי לו את הסיפור הידוע על השר הרומי בברכת שלום, על הקשר הישיר עם בורא העולם והאושר הגדול הנשאב ממנו. השיחה התפתחה תוך עבודה משותפת של תרגילים מאומצים, ופיזיותרפיה של מספר שבועות.

כשהתחזקתי די הצורך להשתחרר מבית החולים, נפרדנו איש מרעהו בחמימות, מסרתי לו את מספר הטלפון שלי ופרטים על ארגון העוסק בקרוב רחוקים, ובצעדים צולעים נפרדתי מן המקום.

שמונה שנים חלפו. חופשת הקיץ, מזג האוויר הזמין יציאה לחוף. יצאתי עם שלושת בניי לריענון במי הים התיכון, צוהלים וארוזים בכל טוב קפצו בניי אל המים, מלווים באזהרות חמורות להישאר צמודים אל האח הגדול, בעוד אני מתענג על כסא חוף ומשתזף בשמש החמה.

ח"ח קנייני התורה

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

באחת מאיגרותיו, כותב **מן הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל**, אודות גודל מעלת החזקת התורה ולומדיה, וזה לשונו: ובוודאי בזמנינו אין לך דבר גדול וקדוש יותר מהחזקת הישיבות והכוללים. והתומך בהם נקרא אוהבו וידידו של הקב"ה וזכותו רב ועצום מאוד שאין לשער. והנני בטוח שמעלת כבודו ודאי יעשה ככל שיהא בידו למען הישיבות והכוללים, והנני מברכו באריכות ימים ושנים בנעימים עד ביאת הגואל במהרה בימינו, אמן."

"ענווה שלא בדרך הטבע..."

כאשר שב **הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל** מה"כנסיה הגדולה" של 'אגודת ישראל' סיפר בהתפעלות: "נכנסתי לאולם הכינוסים. **הגאון רבי בן-ציון אבא-שאול** ראש ישיבת 'פורת יוסף' היה שם, ועם כניסתי נתן לי את מקומו..." נראה לי, שהענווה של רבי בן-ציון היא שלא בדרך הטבע! הוא הרי גאון עולם מופלג בהתמדה ונחון בכישרון של דור קודם, והוא נתן לי את מקומו, הווי אומר, ענווה שלא בדרך הטבע..." כל אימת שרבי בן-ציון אבא-שאול זצ"ל הוזכר על שולחנו של רבי שלום שבדרון, היה רבי שלום מוסיף בהתפעלות: "הידעתם?! הגאון רבי בן-ציון הוא עניו שלא בדרך הטבע..."

(קול חצב)